

ŠT. 7 1933/34 VRTEC LETNIK 64

Vaclav Beneš Třebizský — Orožen Janko:

Iz rodne kočice.

Levogradske spominčice.

(S Slanskega.)

»Ne verujem kar tako v vsako stvar; ali kar vam povem, je sveta resnica, tako kakor te skale stoje že nekoliko več ko tisoč let in kakor ta cerkvice nad njimi že tudi šteje nekoliko več let nego moja stara glava!«

Brodnik, ki je izgovoril te besede, je pustil čolnič, da so ga valovi nesli proti severu, se vzravnal in mi pogledal v oči. Bil je mož visoke, suhe in nekoliko sloke postave, nosil je platnene spodnje hlače, belo-modro progasto srajco in širok slamnik na glavi. Ostre poteze v njegovem obličju so pričale o nezlomljivi odločnosti njegove sive glave, a pogled, ki ga je uprl vame, je jasno pravil, da bi za svoje besede dvignil prste desnice k prisegi in bi rekel: »Ako lažem, naj me ta voda, ki me pozna, pogoltne v najglobljo globočino, kadar vzamem veslo v roko!«

Čolniček je plul počasi in valovi so okrog njega šumeli še tiše.

»Bila je nekoč na Levogradu slavnost in na to slavnost je prišlo ljudi, da se je delala tema ob njih, kajti iz Prage so prinesli sem obleko in škofovsko kapo sv. Vojteha. A ker so ljudje vsega željni, so kakor za stavo drli k oltarju in kdor je mogel, si je iztrgal iz obleke nitko za spomin. Tamle z onega posestva je prišla deklica čisto k oltarju in si je iztrgala eno nitko. V Pragi si jo je dala obložiti z zlatom in zastekleniti, nato jo je obesila na črn svilen trak in jo je nosila ob največjih praznikih na vratu sredi cekinov. Čez nekaj let je pri njih gorelo. Bil je strašen vihar, vode ni bilo in rešili niso ničesar. Po požaru so razkopavali po pepelu in veste kaj so našli? — Bil sem sam pri tem; sicer bi tega niti ne verjel. Našli so nitko v zlatu in steklu nepoškodovano, kakor je bila tedaj, ko jo je nosila Tončka. A ko se je poročila, jo je vzela s seboj in prinesla baje svojemu možu srečo!«

Brodnik se je molče obrnil, pretrgal dvakrat belo se peneče valove s težkim veslom in preden bi bil izmolił pol očenaša, smo že bili pri bregu.

»Pojdite tod med skalami, sicer je nekoliko strmo, vendar je najbliže.«

»Ravnali smo se po brodnikovem nasvetu. Cilj našega izleta je bil Levograd, ubožček med češkimi cerkvami, o katerem sem vam že pisal in vam danes zopet pišem, da se mi zdi kakor beraček, ki je bil nekda j bogat in je potem iz same ljubezni in usmiljenosti do dobra osirotel pa čaka, da mu kaka dobra roka podeli miloščino.

Prišli smo v globoko dolino. Na obeh straneh visoke, preperle skale, na njih tu in tam orumenela trava, kup obdelelih spominščic in tu pa tam nekoliko materinih solz.

Najrazličnejše misli so se mi vzbudile v tej kotlini in oči so se mi nehote povzemale proti zemlji, k svežemu, ponekod zatemnелеmu zelenju, ki se je vilo okrog vznožja skal kot najbolj umetno spleten venec. Bile so to same spominščice, kup poleg kupa in vsaka izmed njih je imela odprt cvet. A ko sem sklonil glavo nekoliko bliže k tem ljubim cvetom, se mi je zdelo, da vidim solzo na vsakem, ki je, sam Bog ve odkod, padla v tukajšnji kotlini pod osivele skale, na katerih stoji Levograd — nekda j zibel našega krščanstva, zdaj pa pepelka med češkimi cerkvami.

Nehote se mi je ustavila noga in pomislil sem: mar bi mogle rasti pomembnejše cvetke na teh mestih, od pradavnih dob vsemu češkemu narodu svetih. Nemci imajo na starih gradovih svoje hraste, ti hrasti jim šepetajo o prednikih najbolj čudne stvari in pevci prihajajo pod njihove krone po navdušenje. Mi Slovani imamo na propadlih spomenikih minule slave, moči in časti košate lipe, pod njihovo senco so včasih hodili naši pevci, kadar so hoteli slovanskemu ljudstvu zapeti o starih časih in ga zbuditi iz spanja. Mi češki kristjani pa imamo pri svoji zibeli — spominščico. Ali me razumete? — Ali me slišite?

Ako me ne razumete in ne slišite, pa pojdite včasih pod tukajšnje skale, oglejte si venec iz spominščic pod Levogradom, in mogoče boste bolje občutili, kaj vam hočem reči in na kaj vas hočem spomniti, bolje, pravim, kakor lahko moje pero napiše in kakor bi si izmislila moja glava!

Za četrt ure smo bili na gradišču. Pri pokopaliških vratih nas je pričakoval grobar, oprt na lopato, pravo nasprotje brodniku. Hitro se je razgovoril in je po vsakem stavku zvito in od strani premeril človeka. Peljal nas je v cerkvico. Ko smo si ogledali notranjost, smo se ustavili pri vratih, kjer se nahajajo nagrobni spomeniki iz šestnajstega stoletja; nekda j so bili baje pred oltarjem.

»A kdo je tu pokopan, prijatelj!«

»Sveta Ljudmila, ta-le manjša je njena hčerka in tisti vitez tam — Bořivoj!«

»Aha! — Saj imamo vendar napisano, kdo tu počiva!« sem pripomnil in pokazal na napis na nagrobniku. »Kako pa ste mogli reči, da je to grob svete Ljudmile, njene hčere in viteza Bořivoja!«

»Hm! — Jaz to obiskovalcem že davno pravim, saj nagrobniki resnično izgledajo nekako po starodavno!«

»A, kaj pa še veste, dedek?«

»Devet korakov od nekdanje lope bi moral biti na južni strani neizmerno globok vodnjak!«

Grobar je za trenutek obmolknil.

»A vi o tem vodnjaku gotovo kaj veste?«

»Kako ne bi vedel. Na tistem mestu, kjer stoji zdaj cerkev sv. Klementa, je stalo pred časi pogansko svetišče. V njem so imeli na oltarju zlato kokljo in dvanajst piščet. Vseh dvanajst iz čistega zlata. Kakor pravim, je moralo biti tedaj na Češkem zlata kakor zdaj premoga. A ko se je razneslo, da hočejo svetišče porušiti in iz zlatih piščet in koklje napraviti kelihe, so jih vrgli poganski duhovniki v tisti vodnjak in nihče jih ni več videl.«

Razgledali smo se tudi po pokopališču. Ko sem pregledoval spomenike, sem za trenutek pozabil, da stojim na tleh, katerih preteklost je starejša nego vsa češka zgodovina, da stojim na tleh, posvečenih po stopinjah apostola Metoda, da bivam na mestu, o katerem bi se v zgodovini krščanstva v naših zemljah lahko z vsem pravom napisalo: Sezuj čevlje s svojih nog, kajti mesto, na katerem stojiš, je sveta zemlja. — Napisi na boljših spomenikih so nemški! Tako se je tudi v to zatišje vrinilo tujstvo!

»Ali ne veste, dedek, nič več? Ste tu stražnik cerkvice svetega Klementa in bi morali poznati vsak kamen!«

»Saj ga tudi poznam, dragi gospod! Vprašajte me, kje kdo leži, kje je bil kdo izkopan, vse vam povem na pamet!«

Starček me ni razumel. Ali njegova glava je imela resnično nekaj podobnega z mrtvaško knjigo, v kateri so zapisani vse umrli.

»Ali kaj najdem? — Črepinje in zopet črepinje. Pravijo, da so to bile žare. Nekoč sem tu našel groš in sem dobil za njega dva hlebca kruha. Letos so našli tamle na nasipih široko skledo — grobar je zaprl oči in izbulil usta; zdelo se mi je, da se je smejal. — »in v tisti skledi predivo in preperelo slamo.«

Več stražnik svetoklementske cerkvice na Levogradu ni vedel.

»Da bi se nas Gospod Bog usmilil in nam podelil dežek!« A dedek je pri tem pogledal na žito v gradišču tako sočutno, kakor bi bil pogledal, ko bi Morana v njegovem okolišu lakomno žela in bi končno vendar kdo prišel prosit za grob. — —

Stal sem zopet pod skalo pri zelenem vencu spominčic. Utrgal sem nekoliko teh cvet in v trenutku sem bil zopet na čolničku.

Brodnik je pogledal name, potem pa šopek v moji roki, zamajal z glavo in rekel:

»Glej, glej! Na nekaj bi bil skoraj pozabil! Pa saj ste to sami opazili. Ali pa veste, kaj je prerokoval sveti Metod, ko je posvetil tukajšnjo cerkvice in poškopil tudi te cvetlice? Prerokoval je, da se bo Čehom vedno dobro godilo, dokler bodo pod Levogradom cvetele spominčice, ali slabo jim bo, ko začno usihati! — In kadarkoli so hodili ljudje iz okolice v tujino, vedno so si trgali spominčice pod temi-le skalami, da bi ne pozabili znancev in prijateljev v domovini!«

— — »Torej samo zeleni, razvijaj se in cveti, ti nežna, draga cvetka, naj nam bo tu na Češkem dobro, kakor je bilo nekdanj — v pradavni dobi, in ne usahni nikdar — ne veke vekov ne!« sem zašepetal in se še enkrat ozrl v ozko dolinico z levogradskimi spominčicami.

Mirko Kunčič:

Pesem o zlatu.

(Deklamovanka za materinski dan.)

Mamica moja je strašno bogata.
Nima zlatá — in je vendar vsa zlata:
zlate so njene oči,
zlati so njeni lasje,
zlate so njene besede,
zlató je njeno srce.

Vse to bogastvo mi vsak dan poklanja,
kadar ljubeče nad mano se sklanja.
Kadar me boža, poljublja gorkó —
nihče na svetu bogat ni tako.

Mamica moja je strašno bogata.
Revna, preprosta je — in vendar vsa zlata:
zlate so roke, ki kruhek mi režejo
in dobrotljivo v ljubezni mi strežejo;
zlat je prav vsak njen pogled in nasmeh,
zlata celo vsaka solza v očeh — — —

Vse to bogastvo mi krut grobokop
z mamico mrtvo bo dal v hladen grob.
Jaz pa še vedno dovolj bom bogat:
NANJO SPOMIN mi bo tudi ves zlat.

Ksaver Meško:

Deklica materi.

Mati, kje bi boljšo našla na vsem sveti?
Mati, z zlatom trebalo bi te odeti.

Mati, v bolečinah si me porodila.
Prva ti o Bogu si mi govorila.

Mati, noč in dan si zame ti skrbela.
Da bi pridna bila, to si le želela.

Mati, kaj za vso ljubezen smem ti dati?
Pridna bom, to ti obljubljam, zlata mati.

Ivanček zaspanček.

Že sonce visoko na nebu stoji,
Ivanček zaspanček pa leno še spi.
Kar vsa zaskrbljena Ivančkova mati
pojavi se iz kuhinje med orati:
»Ivanček zaspanček ne boš še vstal?
Le kdaj na pašo boš kravico gnal?
Že sonce visoko na nebu stoji,
in kravica moka, na pašo želi.«

»Pustite, naj sonce, kjer hoče, stoji.
Ne vidim ga, vse so še motne oči.
Položite kravici v jasli seno.
Naj jé. In mukala nič več ne bo.«

In leno Ivanček obrne se v steno,
ne zmeni se več za besedo nobeno.

A ko se čez uro debelo zbudi,
v želodčku glad se mu oglasi.
Kar brzo iz postelje tople skoči
in že je pri mami v kuhinji vroči.

»O mamica, čudno me daje glad,
pa kave ali mleka bi rad.«

»Ivanček zaspanček nič ne bo,
popil že mleko in kavo je vso
Andrejček, pridni sosédov pastir,
ki s svojimi kravico tudi našo
veselo pevaje si gnal je na pašo.
Še v torbico dala sem suhi mu sir.
Če pase Dimko, naj tudi ima,
kar Dimka nam in pastirčku da.«

Ivanček potrj: »Oh mama, od zdaj
tako v dan beli več spati ne smem.
Odpústite, prosim. — A v lončku, saj vem —
poglejte, prosim — bo mleka še kaj.
Izpijem ga hitro. In brž pohitim
k Andrejčku na pašo in pasem z njim.
A jutri s sončkom božjim bom vstal
in Dimko vesel ves na pašo bom gnal.«

Fr. Ločniškar:

Umrlemu očetu.

V ledene sponke zemlja zakobana
vsa onemogla je počivala;
o novi je pomladi snivala,
ko v soncu vstala zopet bo poljana.
Takrat vsa srca, žalnim mislim odana,
spet znova radost bo oblipala,
vse tajne čare jim odkrivala
narava mlada, ko umre Morana.
Težko si čakal zlatih, solnčnih dni
naš očka ljubi, da bi Te ogreli,
življenjskih zopet vlili Ti moči.
A dnevi Tvoji v večnost so zoreli,
kjer nemiljiva Vesna vsem žari,
ki tu v bridkosti odano so trpeli.

Venceslav Winkler:

Predpomladna.

Čez zemljo vso visi oblak
kot težka črna dlan;
človeku trese se korak
kot da bi bil bolan.

Pa veste, v dalji za goro
cvete ves sončen grad,
nemara suho je zlato,
nemara je pomlad.

Pri nas je zadnji bridki mraz
poti zagrnil v led,
zoedrilo se bo zagrnen čas,
zasmejal se bo svet.

Snegulčica.

Sodobna pravljica.

Irma je imela komaj osem let, ko je morala njena mati obležati zaradi jetike v mračni sobi tam nekje sredi starega mesta v Trstu. Gnili vlažni pod v sobi je prekrila plesnoba. S sten so mahedrale tapete, papirji, ki so pripovedovali, da некоč ni bilo v tej sobi tako hudo, ampak da so rdele rože celo po stenah. Zaradi vlage pa so postale te rože sedaj popolnoma črne. Skozi gornji okvir razbitega okna pa je žvižgala burja, ki se je pripodila po rebreh starega mesta od Svetega Justa v to ulico in nosila v sobo posamezne snežinke. Po očetovi smrti je Irmina mati ali šivala ali pa beračila po mestu, a je bilo vsega denarja tako malo, da ni mogla sama dosti jesti, če je hotela nasititi Irmo, niti popravljati sobe. Ko je mati videla, da postaja kup krompirja v zaboju v kotu sobe in kup drv ob pečici vedno manjši in ko ji je iz pljuč bruhnila kri, se je je polastil obup. Počakala je neki večer, da je Irma zaspala, potem je naložila skoraj vsa drva v peč in ko se je naredilo žareče oglje, je zaklenila vrata, zamašila razbito šipo in cev, ki je peljala iz peči v dimnik, s cunjami, in legla potem k Irmi. Tako je hotela, da bi strupeni plin, ki se je vil iznad tlečega oglja, usmrtil Irmo in njo. V kotu je medlo brlela petrolejka in razsvetljevala bledni Irmin obrazek, ki pa se je smehljal v sanjah. Mati je strmela v ta obrazek z grenkostjo in obupom. Videla je, kako plava smrt nad njim in kako bo kmalu ugrabila to lepo ubogo telo. Nato se je zagledala v križ na steni, s katerega so nemo strmele vanjo Kristusove oči.

»Zakaj ubijaš sebe in otroka — saj ni nobena noč tako črna, da bi se ne dala razsvetliti.« ji je rekel Kristus s svojimi očmi.

Mati se je zgrozila, kriknila je polna groze in z vso silo objela otroka poleg sebe. Irma se je prebudila. Nasmeh ji je izginil z ustnic.

»Kaj ti je, mama,« je vprašala tiho. »Zakaj me budiš iz spanja?«

Mati pa je planila z ležišča k pečici in zlila posodo vode na tleče oglje.

»Irma, Irma, umoriti sem te hotela, ker me je strah, kaj bo s teboj. O, kaj bo s teboj!«

Nato se je opotekla sredi sobe in se zgrudila na tla. Iz pljuč ji je zopet bruhnila kri na vlažni pod in ga ordečila vse tja do ležišča. Obležala je nepremično in Irma se je dolgo trudila, da jo je zopet priklicala v življenje in ji pomagala na posteljo.

Irma je imela komaj osem let — pa so ji oči sijale — kot bi jih imela trideset — in ona ni bila edini tak otrok v starem mestu. Na stotine takih otrok je živelo po mračnih sobah, po podstrešjih in kletih. Vsi ti prostori pa so bili kakor grobovi, v katerih so bili zaprti živi otroci današnjih dni.

Drugi dan je Irma nehala hoditi v šolo — dosedaj je še vedno hodila v šolo — čeprav so njeno ime prekrstili iz Irme Martinovič v Irmo Martini. Kljub temu, da otrok tega ni hotel — in se prvič napolila na ulice. Prejšnji dan je pripovedovala učiteljica pravljico o Snegulčici in so otroci strme poslušali čudovito zgodbo — le Irma se je smehljala ob tistem pripovedovanju. V njeni duši je bilo toliko gorja, da ni bilo v njej več prostora za lepe podobe, ki jih je pred njo razgrinjala učiteljica. Učiteljica je zapazila izraz njenih oči in ji je rekla: »O ti hudobni otrok, ali te prav nič

ne gane usoda Snegulčice, ki se je raztopila na solncu.« Irma pa ni nič odgovorila na te besede.

Sedaj, ko se je napotila beračit na ulice, se je komaj spomnila na pravljico, čeprav ji je nosila burja gost sneg v obraz. Okoli glave je imela Irma povito veliko materino ruto — slabotno telesce pa ji je tičalo v sivi, premnogokrat zašivani suknjici, ki ji je segala komaj do kolen. Irma se je pomikala tesno ob hišah, da bi je ne podrla burja na tlak, proti središču mesta in se postavila k vogalu dveh širokih ulic k vratom velikanske palače. Tam je obstala vsa trepetajoča od mraza in se stiskala v kot k vratom, da bi bila nekoliko skrita pred burjo. Vendar so kljub temu krožili široki mrzli zračni vrtinci krog nje in ji nosili snežinke v obraz, ji slepili oči in ledenili lica, na katerih bledico ni mogel niti mraz priklicati rdeče barve. Široke oči, vse mokre od snega, so plaho strmele v trume mimoidočih in bedna ročica je plašno visela naprej in molče prosila usmiljenja. Trumam pa, ki so hitele mimo, se je mudilo, in če je Irma od časa do časa polglasno vzkljnila z napol otrplimi ustnicami, jo je kak človek začudeno pogledal in kot v strahu odhitel naprej. Končno pa se je le pred njo ustavil neki stražnik. Rekel je: »Tukaj je prepovedano beračiti, mala!« — Prijel jo je za roko in jo vodil s širokih ulic nazaj v staro mesto. Stopala je za njim brez tožbe in vdano, kakor da bi bilo samo po sebi umevno, da nima pravice beračiti tam, kjer hodijo mimo bogati ljudje. Stražniku se je zamislila — stisnil ji je deset čentezimov v roko.

»Mala, na one široke ulice res ne smeš! Če bi prišel kak drugi stražnik, bi te odpeljal na stražnico. V tej ulici te pa nihče ne bo videl,« ji je rekel in odhitel nazaj.

Irma je kupila v trgovini ob tej ozki ulici kruha in odšla domov.

»Mama, tukaj sem ti prinesla kruha,« je rekla. Potem je zakurila v peči s poslednjimi poleni in postavila lonček s krompirjem nad ogenj.

»Si ti jedla kaj kruha,« jo je vprašala mati. Irma je prikimala, ker je vedela, da bi sicer mati ne hotela kruha. Ko je bil kuhan krompir, ga je olupila, vzela sama dva in ostale nesla materi. Molče sta pojedli ob štirih popoldne to bedno kosilo in potem je rekla mati, ki so ji oči v tem mraku čudno živo sijale: »Irma, ti si zlat otrok. Ni mogoče, da bi se takemu otroku vedno slabo godilo v življenju. Ko bom umrla, bom prosila Boga, naj ti dodeli zlate čase.« Dolgo in molče je božala otroka po laseh. Potem se je Irma zopet napotila iz hiše in obstala v ozki ulici starega mesta, ker se ni upala več na široke ulice.

Le par luči je motno svetilo med visokimi molčečimi hišami in malo-kateri človek je stopal med njimi po strmini navzdol mimo Irme, ki je vselej, kadar je šel človek mimo, dvignila roko. Toda ti ljudje so bili sami bedniki in z grenkostjo v srcu so stopali mimo otroka. Saj je vsak izmed njih nosil mesto denarja le strah in skrbi s seboj. Tako so polagoma minevale ure in Irma ni naberačila še ničesar. Med visokimi hišami je zamolklo tulila burja. S silno hitrostjo so drvele snežinke od vrha ulice med visokimi hišami navzdol in zidale ob vratih, kjer je stala Irma, velik kup snega, ki je polagoma zrasel Irmi čez kolena prav gori do suknjice. Irma pa ni skušala več kakor v začetku stopiti iz tega snega. Čudno je bilo vse to in nenavadno, toda sedaj ni čutila prav nič več tistega mraza, ki ji je v začetku ledenil telo. Le prijetna utrujenost se je je polastila in Irma je sedla v sneg, da bi bilo lažje tako beračit. Sicer ni bilo prav nič več ljudi na ulici, toda prav gotovo bo prišel nekdo in ji podaril milodar. Morda bo tako usmiljen, da ji bo podaril celo liro in bo potem dva dni dovolj hrane zanjo in za mamo.

Daleč tam doli pod starim mestom se je bleščalo skozi snežene vrtince tisočero luči — daleč tam doli je bilo svetlo, kakor da bi dan ležal nad mestom. In kadarkoli je za hip prenehala tuliti burja, se je zaslišala iz širokega mesta prekrasna godba, lepa tako, da so Irmu zažarele oči in je pozabila, zakaj sedi sedaj ob ulici. In med tisto godbo je bilo slišati glas deklice, ki je prepevala silno lepo, kot da bi bila tista deklica sam angel.

»O, ko bi bila jaz tista deklica,« je s hrepenenjem pomislila Irma in zaprla oči, da bi bolje doživljala godbo in čarobni glas pevke. Neprestano se je smehljala — saj je bilo sedaj res tako prijetno sedeti v belem snegu in poslušati — pa tudi ozka ulica se je naenkrat napolnila s svetlobo, kot da je nekdo prižgal sto luči na nji.

»Mama, pridi no in poslušaj, kako čudovito poje tista deklica,« je rekla Irma. Pa je res prišla mama po ulici navzdol in se ustavila ob nji.

Silno se je začudila mama. »Kdo je ta mladenič, ki igra na gosli poleg tebe, Irma — in kdo je tebe naučil tako prepevati, kot bi pel kak angel,« je vprašala mama. »O, Irma, tvoj glas je kakor srebrn in vsi ga bodo občudovali. Nič več se ti ne bo hudo godilo na svetu. Zlati časi bodo sedaj prišli zate — ti zlati moj otrok! Vidiš — prosila sem Boga in Bog je obljubil.«

»Toda: mama, ali pojem jaz,« je vprašala Irma polna začudenja in strmela zdaj v mamo, ki se je smehljala poleg nje, zdaj v mladega gospoda z dolgimi lasmi, ki je sredi ulice pred njo igral na gosli. »Od kod je naenkrat dospel ta lepi gospod?«

»Prav ti poješ, Irma, moj zlati otrok,« je odgovorila mama in Irma se je s strmenjem zavedla, da poje res ona.

* * *

Krog polnoči je stopal navzgor po ulici mlad muzikant. Ta večer je igral zadnjič v veselju »Sinje morje«, kjer ni nihče razumel njegove godbe in ga je gospodar zato odpustil. Srdit na življenje in na vse ljudi se je vračal in črni kodri so se mu stresali od jeze. Ko je prišel do hiše, v kateri je stanoval, in hotel odkleniti vrata, je zagledal, kako je sedel v kotu ob vratih kup snega popolnoma podoben beli deklici. Strme se je sklonil in segel z roko v ta sneg in zatipal skozi njega ruto in lase. Hitro je odklenil vrata in dvignil ves kup iz kota. Sneg se je vsul z Irme in muzikantu je obležala v naročju zmrznjena deklica. Nič ni premišljeval, ampak le tiho jo je odnesel v peto nadstropje in jo položil v svoji sobici na ležišče. Dolgo, dolgo se je trudil, da jo je priklical nazaj v življenje. Deklica se mu je zdela silno lepa. Ko je odprla široke sinje oči, jo je vprašal: »Kdo si ti, Snegulčica?«

In Irma se je nasmehnila in ponovila šepetaje: »Snegulčica.« Muzikant je radosten zakuril ogenj in hitel kuhat čaj. Med tem delom pa je obstal kot zamaknjen. Zaslišal je prelep glas, ki se je kot srebro razprostrl po sobi. Irma je s široko odprtimi očmi strmela vanj in polglasno prepevala čudovito pesem, od katere ni muzikant razumel niti besede, toda napev je bil tako poln čarobnosti in tako mehak, kot da bi kipel iz angelskih ust. Muzikant je hitro vzel gosli v naročje in zaigral k napevu. Še nikdar niso njegove gosli ustvarjale toliko lepote s svojim glasom kot te minute.

»S to Snegulčico bom zmagal vsa sreca, tudi najbolj trda, tudi tista, ki so najbolj daleč od godbe in pesmi,« je vzkliknil, odložil gosli in poln

veselja vzel otroka na svoja kolena. Šele sedaj se je Irma popolnoma prebudila in strmela v muzikanta s tihim začudenjem. »O, kam je šla mama?« je vprašala potem.

* * *

Muzikant in Irma sta odšla drugo jutro v materino stanovanje. Mati je ležala mrtva na ležišču in vendar se je blaženo smehljala, kakor da vidi z nebes, kako je poslal Bog človeka z zlatim srcem, ki bo skrbel za njenega otroka. »Tvoja mama je odšla v nebesa. Nikar se ne jokaj, Snegulčica,« je rekel muzikant. Kupil je rož in jih položil na mrtvo telo. »Snegulčica, našel sem te jaz in ostala boš pri meni. Sedaj je velika žalost v tvojem srcu, toda vedi, da ni nobena noč tako črna, da bi se ne dala razsvetliti. Midva bova nasadila cvetja na mamin grob in odslej bo tudi njej lepše, kot ji je bilo na zemlji.«

* * *

In Irma je ostala pri muzikantu. On je zložil pesem, ki je govorila o deklici, ubogem otroku, ki je sredi ceste s snegom pokrit poslušal godbo in prepeval med tem, ko je njegova mati odhajala v nebo. Potem se je napotil z Irmo po širokem mestu od hiše do hiše in sviral po dvoriščih, pod okni in po gostilnah: Vedno pa je poprej glasno zaklical: »Pripeljal sem vam Snegulčico, ki sem jo našel s snegom pokrito na ulici. Z glasom, ki je lep kot od angela, vam bo prepevala svojo zgodbo.« In ko je ob zvokih njegovih gosli Irma zapela, so ostrmeli vsi. Rekli so: »Ali je mogoče kaj takega« in vsak bi se sramoval, če bi ji ne položil vsaj nekaj na krožnik, ko je po pesmi hodila s krožnikom od človeka do človeka. Vseposvod sta igrala, tudi po vsem starem mestu, po tistih ozkih, mračnih, črnih ulicah. Iz vlažnih sob in kleti so pritekale matere z otroki in prisluhnile godbi in pesmi in obup se je tajal v mračnih dušah. In tako se bo morda res zgodilo nekoč, da bodo nastopili za Irmo in za vse v starem mestu novi zlati časi.

Mirko Kuncič:

Tiha je pesem . . .

*Tiha je pesem bele breze
o žolti jesenski halji.
Z vzdihii bolešno pritajenimi
poje o solnčni dalji.*

*Tiha je pesem bele breze,
trudna kot sanje njene.
Plaka po zvezdnatih majskih nočeh
o te dneve mračne, meglene.*

*Tiha je pesem . . . Le veter brat
sliši nje plahe glasove.
Mehko jo boža — a breza drhti:
hladne so roke njegove . . .*

MLADI STRAŽARJI

Smiljan Smiljanič:

Mornar.

Oj, plava po morju mi barčica
kot ptica po nebu vesela;
in njeni boki so pisani
in njena jadra so bela.

A mlad mornar otožno zre
na zeleno obrežje;
odmika se bolj in bolj barčica,
srce mu je težje in težje.

Glej, tamkaj stoje in zro za njim
z otožnimi srci in lici:
njegova siva mamica
in bratec pri sestrici.

Sestrica in bratec mu zadnjič roke
v pozdrav otožni vihíta,
a majka stoji, nepremično stoji,
kot bila bi kamenita.

Krog barčice pa šume, šume
ti zeleno-modri vali:
„Oh, mari bi bil doma ostal
pri majki na rodni obali.

Jaz hranim premnogo biserov,
a jih ne hranim za te —
bogate so daljne tuje zemlje,
a niso za te bogate.

In tam te nikdo tolažil ne bo,
ko plakal boš v bóli pekoči —
oh, mari bi bil doma ostal
tam v borni rodni koči...“

In mlad mornar otožno zre
na zeleno obrežje;
odmika se bolj in bolj barčica,
srce mu je težje in težje.

Sramotna kupčija.

Odkar so Benečani z brezobzirnim izrabljanjem križarjev zavladali vzhodnemu Sredozemskemu morju, so se zlasti trudili, da bi se polastili vsega brodarstva in trgovine v Jadranu. Že tri desetletja po zavzetju Carigrada jim je moral Dubrovnik obljubiti, da njegove ladje ne bodo šle na sever od Jakina, razen kadar peljejo živež v Benetke. Prav tako so Benečani dosegli od cesarja Friderika II., da je svojim podanikom v južni Italiji prepovedal, da bi izvažali v Benetke kaj drugega kot samo lastne izdelke. Podobno so Benečani omejili tudi trgovino svojih najbližjih tekmecev, n. pr. Ferare, Ravene in Jakina. Jadransko morje so začeli smatrati za svojo popolno posest. Nazivali so ga »Beneški zaliv«, Benetke pa »vladarico Jadrana«.

Hrvatski so takrat vladali že dobrih sto let ogrski kralji *Arpadovci*, ki so se žal slabo zavedali vrednosti morske obale. Zaposleni z domačimi

Split.

prepiri, otepajoč se z oholim plemstvom in stremeč po nadvladi nad Bosno in Srbijo, niso dovolj podpirali primorskih mest v obrambi pred Benečani, ampak so tem celo dajali potuho. Tako je kralj Andrej II. l. 1216 Benečanom odstopil svoje pravice do Zadra, ker ni imel denarja, da bi plačal prevoznino za svojo križarsko vojno. Njegov naslednik Bela IV. je imel opraviti z navalom divjih Tatarov, ki so l. 1241 vdrli na Ogrsko in jo s Hrvatsko vred strahovito oplenili in opustošili. Pridrli so prav do obale, kjer je dobil kralj s svojimi velikaši zavetja v dobro utrjenih mestih. Komaj so Tatarji odšli, so se Zadranji, zanašajoč se na kraljevo pomoč, uprli Benečanom. Toda zopet so se varali; kraljeva vojska je bila tepena in kralj je prepustil Zader Benečanom, ki so mu naložili trde mirovne pogoje. Kralju se je tudi zato mudilo, izmiriti se z Benečani, ker je izbruhnila v Dalmaciji prava državljanska vojna med Splitom in Trogirom ter njunimi zavezniki. Ko je kralj ugnal Splicičane, se je pa vmešaval v nasledstvene boje za Avstrijo in Štajersko in nekaj časa tudi vladal na Štajerskem. Pri tem je razumljivo, da je šlo doma vse narobe in so plemiči zelo omejili kraljevo oblast.

Nič bolje ni bilo za njegovih naslednikov. Beli IV. so sledili v naslednjih tridesetih letih še trije Arpadovci — zadnji iz tega rodu je izumrl l. 1301 z Andrejem III. Temu so rekli tudi »Benečan«, ker je bila njegova mati iz slovite beneške rodbine Morosinijev. Mnogi ga sploh niso priznali in so postavili proti njemu kralja Karla iz sorodne anžuvske hiše, ki je vladala v Napolju. S Karlom so potegnili zlasti najjemenitnejši hrvatski velikaši knezi Šubici — Bribirski, za kar so dobili dedno bansko čast. Medtem ko se je novi kralj Karel I. z raznimi tekmeči vojskoval za ogrsko krono, je ban Pavel Bribirski skoraj neodvisno vladal vsej hrvatski obali razen Zadra. Seveda je Zader zopet porabil priliko in se uprl Benečanom, ki so bili takrat tudi v vojni s papežem in celo od njega prokleti. Zader pa le ni imel sreče. Med triletno vojno je umrl ban Pavel, njegov sin Mladen je pa prepustil mesto njegovi usodi. Benečani so ga znova zasedli in celo nahujskali zoper oholega Mladena druge hrvatske velikaše in mesta. Domači vojni, ki je tako nastala, je naredil konec kralj Karel, ki je Mladena odstavil in odvedel s seboj na Ogrsko. Žalostno neslogo hrvatskih velikašev so spretno izrabili Benečani. Z lepimi besedami in obljubami so dosegli, da so se jim izročila vsa važnejša mesta v varstvo in tako je beneška republika brez boja zavladala vsej hrvatski obali od Zrmanje do Cetine, edino Skradin in Omiš sta ostala v oblasti Bribirskih.

Toda tej sramoti je napravil konec Karlov sin in naslednik **Ludovik**, ki že zaradi tega zasluži pridevek **Veliki** (1342—1382). Brž ko je uredil hrvatske razmere in prišel z vojsko v Dalmacijo, so ga Zadrani navdušeno pozdravili in — izgnali Benečane. Pa naglica ni bila prida. Po dveletni junaški obrambi so se morali podati in Ludovik je sklenil z republiko premirje za osem let. Tačas se je vojskoval v južni Italiji proti morilcem svojega brata. Nato je pa komaj čakal, da je premirje poteklo, kajti odločil se je temeljito obračunati z »vladarico Jadrana«, ki se je bila medtem s prevaro polastila tudi Skradina. Nameraval je napasti Benečane zlasti tudi s kopnega in je zbral v Zagrebu veliko vojsko, češ, da hoče vkorakati v Srbijo. Tembolj so se preplašili Benečani, ko je naenkrat njim napovedal vojno. Ponujali so mu vsa dalmatinska mesta razen Zadra, on pa ni hotel o tem niti slišati. Vojskovali so se celi dve leti. Hrvatskemu banu so se kmalu predala mesta v Dalmaciji, le za Zader je bil potreben hud boj. Kralj sam se je takrat srečno vojskoval v zgornji Italiji in prisilil Benečane, da so v začetku l. 1358 sklenili v Zadrú mir in se odpovedali vsem dalmatinskim mestom in otokom »od sredine Kvarnera do Drača«, dož pa tudi naslovu »vojvode Dalmacije in Hrvatske«, ki si ga je lastil še od nesrečnega leta 1000.

Proti koncu svoje vlade se je Ludovik, ki je bil medtem postal tudi kralj poljski, še enkrat vojskoval z Benečani. Njihovi stari nasprotniki in trgovski tekmeči na vzhodu so bili **Genovežani** in ti so ga l. 1378 poklicali na pomoč zoper Benetke. Ludovik se je rad odzval, da bi čimbolj utrdil svojo oblast na Jadranu. Topot so se vojskovali večinoma le na kopnem v gornji Italiji. Beneško brodovje ni moglo drugega, kot da je parkrat puščalo po naši obali. Šele čez tri leta je bil sklenjen v **Turinu mir**: Benečani so še enkrat potrdili določbe zadrškega miru in vrh tega obljubili, da bodo plačevali ogrsko-hrvatskemu kralju 7000 dukatov davka na leto.

Zaderski mir je slednjič za dalj časa vrnil hrvatskemu kraljestvu njegovo obalo in otoke. Dalmatinska mesta so naslednjega pol stoletja uživala popolno samostojnost in se lepo razvijala. Mogočna Ludovikova država, ki je segala od Baltika do Jadrana, je bila sicer le preveč celinska

in niti ni poskušala ustvariti si svojo vojno ali trgovsko mornarico. Te se Benečanom ni bilo treba bati, toda bali so se Ludovikove armade na kopnem, ki je utegnila vsak čas prekoračiti Alpe in se pojaviti v beneški ravnini. Tako so bila naša mesta le v varnem zavetju. Če si jih že niso mogli pokoriti, so skušali Benečani vsaj trgovinskih koristih dobiti od njih. Vabili so jih v svoja пристanišča in štitali njihove ladje v daljnih morjih, kjer jim domača država ni nudila nobene podpore. Modra beneška politika je kmalu rodila sadove in že l. 1401 je bil Split pripravljen, podati se pod beneško varstvo, a zaenkrat so njegovo ponudbo odklonili, ker so imeli dalekosežnejše načrte. Dogodki na Hrvaškem in Ogrskem so se namreč naglo razvijali njim v prid.

Ludovik Veliki je umrl l. 1382 in zapustil le dve mladoletni hčerki, kar je postalo za njegovo državo usodno. Mlajša hčerka Jadviga je zavladovala na Poljskem, za ogrsko-hrvatskega kralja so pa okronali starejšo Marijo. Z njo, ali bolje: z njeno častihlepno materjo pa velikaši niso bili zadovoljni in so poklicali na prestol sorodnega napoljskega kralja. Ko je bil ta zahrbtno umorjen, so hrvatski uporniki obe kraljici ujeli, ju zaprli v Novigrad ob izlivu Zrmanje in mater vpričo hčere zadavili, dočim je hčerko Marijo z beneško pomočjo rešil njen mož Sigmund Luksemburški. Tega so tudi izvolili za kralja ogrsko-hrvatskega, dočim je nasprotna stranka postavila proti njemu Ladislava Napoljskega. Ta je toliko prišel na Hrvaško, da so ga v Zadru kronali za kralja, na Ogrsko se pa ni upal, ker se je bal žalostne usode očetove, ampak se je vrnil nazaj v Napolj. Njegovi pristaši, med katerimi je bil najbolj mogočen bosanski velikaš Hrvoje Vukčić, so se še par let upirali Sigmundu, dokler ni ta l. 1408 s posebno križarsko vojsko odločilno potolkel Bosancev. Sedaj so drug za drugim priznali Sigmunda za kralja. Tudi Ladislavu napoljskemu ni preostalo drugega in odločil se je za sramotno kupčijo. Po dolgih pogajanjih je l. 1409 prodal beneški republiki za sto tisoč dukatov Zader, Novigrad, Vrano in otok Pag z vsemi svojimi pravicami do Dalmacije.

Tako so Benečani, ki so bili državljansko vojno le od strani gledali, imeli od nje največ dobička. Sramotna kupčija je Zader najtežje zadela. Meščani so ogorčeni spodili napoljsko posadko in razvili zastavo svetega Marka, da bi pokazali, da so se prostovoljno podali Benečanom. Dož jim je res potrdil samostojnost, imenoval zaderske plemiče za beneške meščane, hkrati pa naselil v mestu več beneških rodbin, s čimer se začenja njegovo potujčenje. Deloma zlepa deloma zgrda je nato republika zasedla še ostale kraje, ki jih je Sigmund zaman skušal rešiti. Hrvatska je izgubila za skoraj štiri stoletja večino svoje obale, odrinjena od morja je le še životarila — sokol s polomljenimi krilic — kot pravi njen zgodovinar.

C.:

Na Svečnico leta 1804 v Orašcu.

(Po Vuku Štefanoviču Karadžiču.)

Kje pa je Orašac? V sredini Šumadije, ki je bila pred 150 leti res še šuma (gozd), pod Bukoljo planino najdemo ob cesti, ki vodi iz Belgrada proti jugu v dolino Zapadne Morave, selo Orašac. Tu praznujejo letos na Svečnico, ki jo pravoslavni imenujejo Sretenje in ki pada, kakor pri nas na 2. februarja, 130 letnico velikega zgodovinskega dogodka. Že mladi šolarčki vedo,

da imajo pravoslavni stari koledar in da pravoslavna Svečnica letos pade po našem gregorijanskem koledarju na 15. februarja. Kako torej, da beremo n. pr. v Zgodovini Srbov, ki jo je za Mohorjevo družbo spisal profesor Silvo Kranjec, da je bilo zborovanje srbskih ustaških poglavarjev v Orašču dne 14. februarja 1804? Spomniti se moramo, da stari koledar približno vsakih 100 let zaostane za novim za en dan, pa nam bo takoj jasno, kako je s to rečjo. Od 14. februarja (po novem koledarju) 1804 do 1934 je že preteklo 130 let in zopet smo prehiteli za en dan stari koledar. Leta 1804 je bila pravoslavna Svečnica po novem koledarju dne 14. februarja, l. 1934 je pa že 15. februarja.

No, pa rajši poslušajmo, kaj nam pripoveduje o dogodkih v Orašču Vuk Štefanovič Karadžič, ki je bil rojen 1787, torej takrat v 18. letu starosti in je o teh dogodkih zapisal zanimive podrobnosti.

Štirji janičarski poglavarji: Agenlija, Kučuk-Alija, Kula Jusuf in Fočić Mehmed-aga, ki so se imenovali dahije, so se polastili nekaj let prej vse oblasti v Belgradu in začeli kruto gospodovati nad krščanskimi Srbi. Ti so se pritožili v Carigradu in sultan je v posebnem pismu zagrozil dahijam, da bo nad nje poslal vojsko, a ne turško, ker Turčinu se Turčin smili, ampak vojske drugega naroda in vere, ki bo ž njimi postopala, kakor nikdar ni z nikomer postopal Turčin. Dahije so ugibali, odkod bi bile te vojske in so se domislili, da mora sultan misliti samo na domačo srbsko krščansko vojsko. Zato so sklenili hitro pomoriti vse domače srbske kneze, ki so bili nekaki voditelji krščanskega ljudstva in posredniki med kristjani in turško vlado. Januarja leta 1804. so janičarji poklali okoli 70 knezov, duhovnikov in drugih znamenitih ljudi. Tudi v Topolo, kjer je bil doma Jurij Petrovič, imenovan Karadžorže (Črni Jurij), so prišli morilci. Jurij pa je prav takrat nakupoval prašiče, da jih spravi z ladjo čez mejo, in je imel uprav zaradi tega svojega posla povsod po deželi svoje ljudi in bil tako o vseh dogodkih dobro poučen. Zato se je pravočasno umaknil.

Tedaj se zbera preostali odličnejši možje v selu Orašču, da se dogovore glede boja s Turki. Prvo vprašanje je bilo: »Kdo bo naš starešina? Niti ena hiša ne more biti brez starešine, kako šele ves narod? Treba je vedeti, koga moramo kaj vprašati in koga poslušati.« Mnogo jih je tiščalo, naj bo starešina arambaša Stanoje Glavaš, ker je pač največ storil in doslej pobil največ Turkov, ter hajduki za njim gredó in so mu pokorni. Toda Stanoje odgovori: »Dobro, bratje! Jaz sem hajduk in mení so hajduki pokorni in mi bodo pokorni. A ves narod niso hajduki in tako bodo drugi ljudje kmalu rekli: Kaj vam bo hajduk? Hajduk nima niti hiše niti bivališča; jutri, ko nas Turki napadejo, bo on zbežal v gozdove, mi pa bomo ostali na bojišču, da nas Turki polové in oplenijo. Bolje je torej, da postavite za starešino kakega moža izmed sebe, ki je tudi doslej živel med narodom. Jaz pa bom delal, kolikor bom mogel, kakor doslej.« Nato so začeli imenovati sedaj tega, sedaj onega, toda vsakteri od knezov in dosedanjih poglavarjev se je otesal in izgovarjal, kakor je kdo mogel. Naposled so vsi navalili na oraškega kneza Teodozija. Ta pokliče nekoliko knezov na stran in jim pove pravi vzrok, zakaj se vsi odrekajo, rekoč: »Bog z Vami, bratje! Kako bom jaz kot narodni knez starešina hajduških čet? Če v kratkem turška vojska vdere v Srbijo, kako naj grem jaz tedaj pred Turke? Kaj naj jim odgovorim, če me vprašajo, kdo da je pobil toliko Turkov in požgal turške hiše in džamije (= mohamedanske cerkve). Hajduke in njihove ljudi moremo lahko predati, če se pa sami imenujemo hajduške poglavarje, nas ne more nihče predati. Naj torej za sedaj bo starešina Karadžordže, ki ga Turki in sploh vsi poznajo kot hajduka. Če pa pride turška vojska v Srbijo in

Turki nadvladajo, naj on s hajduki beži v gozdove, mi pa pojdemo k Turkom in zvalimo vso krivdo na njega in na hajduke. Kasneje bomo lahko za njega izposlovali pomilostitev. Če pa se zadeva kako drugače zasuče, bomo le mi vladali in ukazovali, ljudstvo bo na vsak način vedno v naših rokah.« Ko so se sedaj vsi spravili nad Karadžordža, naj on postane starešina, se začne tudi on izgovarjati, da ne razume ravnati z ljudstvom in da je hud in nagel, ter hoče vedno takoj ubijati. Tedaj mu pa reče knez Teodozije: »Česar ti ne znaš, to ti bomo mi povedali, da si pa nagel in hud in zato hočeš takoj ubiti, baš takšnega nam je treba.« Tako se je torej Karadžordže lotil starešinstva in začel takoj kakor gospodar soditi in ukazovati, mesto žuganja pa ubijati s pištolo. Svoje starešinstvo je razglasil po vsej Srbiji. Tako nam poroča Vuk Karadžić o zborovanju v Orašcu.

Peter Karadžordže je bil v resnici pravi mož za voditelja upora. In tako je v srcu Šumadije pred 150 leti zaplapolal plamen, ki je vžgal najprej Šumadijo in bližnje srbske dežele ter prinesel tem svobodo. Kasneje pa je vedno znova vžgal vsa srca za boj »za krst častni i slobodu zlatnu.«

S T R A Ž A R J I P O J O . . .

J. Mihelič:

Jutro v Kropi.

*Na Vodicach prvi žarki solnca zablešče,
že v vigencih kolesa leno se vrte,
mehov hropenje in škripanje pritajeno,
obdaja okolico, vso črno zaprašeno.*

*Po nakovalu zopet pesem se jeklena čuje,
ob njem kovač ves črn in bled zdihuje,
s kladivom težkim po železu udarja,
in s tem zasluži le malo vsotico denarja.*

*Po ješih ognji ko kresovi se žare,
ob udarcu vsakem iskre se blešče.
In zrak opojen od znoja kovaških je teles,
ter dušljivi plini oglja, koksa vmes.*

NOVE KNJIGE.

P. Krizostom O. F. M.: Pavelčkova piščalka. (Otroške igrice 5. zv.) Izdal in založil Anton Sfiligoj. Ljubljana 1934. —

Vneti prijatelj naše mladine je izdal tretji zvezek svojih otroških igric. Ta zvezek obsega eno samo igrico v štirih dejanjih

»Pavelčkova piščalka«, ki je zelo primer-
na zlasti za materinske proslave. Kakor
igrajo otroci z velikim veseljem igrice
njegovega prvega (božične) in drugega
zvezka (za prvo sv. obhajilo), tako se
bodo čisto gotovo z enako ljubeznijo okle-
nili tudi te nove igrice, ki je vsebinsko
polna veselega smeha. Zmožen jo je vpri-
zoriti prav vsak oder, ker so režijske za-
hteve zelo skromne. V igrici je čudovito
lepo spojeno današnje bridko življenje s

pravljničnim. Pavelček postane kralj v
daljni deželi, pa se radi hrepenenja in
ljubezni do mamic teje časti odpove. Naj
ne bo nobenega mladinskega prijatelja,
ki bi ne segel po tej krasni knjižici. Cena
izvodu je 3 Din. Kdor kupi 10 izvodov,
dobi enega navrh. Naroča se pri založni-
ku: Anton Sfiligoj, Ljubljana,
Sv. Petra cesta 2. Na razpolago sta
tudi še prejšnja dva zvezka otroških
igrice.

U G A N K E I N D R U G O

1. Vprašanja.

(Podobnikar Ivan, Ljubljana.)

1. Kamni kakor pesek ne smejo biti na njivah.
  2. Letos imamo novi sadovnjak v najemu.
  3. Trav nikar ne pohočaj.
  4. Koča ni za bogataše.
  5. Za darove že zopet prosijo.
  6. »Pri lepem konjičku« je neka gostilna.
  7. Ko torbica visi na steni, se jaz smučam.
- V teh stavkih je 7 jugoslovanskih besed.

2. Posetnica.

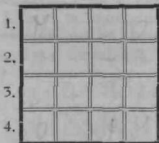
(Podobnikar Ivan, Ljubljana.)

VELINA KORTENJA
venskisko asiptelj

Kdo in kaj
je ta človek?

3. Magičen lik.

(Makovec Rajko, Vič.)

Besede pomenijo vo-
doravno in navpič-
no: 1. rabiš pri umi-
vanju; 2. moško ime;
3. pred enim letom;
4. oblika zaimka.

Rešitev ugank iz 6. številke.

1. Ključ: Sveti Valentin prinese ključ od korenin.
2. Kvadrat: Matija
Angela
Tivoli
Izidor
Jordan
armada
3. Odbiralnica: Kdor ne uboga, ga tepe nadloga.

Prav so rešiti vse tri uganke: Langus
Vladka in Marjan iz Šoštanja. Konjar
Jaka, Sojer Anton iz št. Vida nad Ljub-
ljano. Artnek Anton iz Škofje vasi (ugan-
ke sem prejel in morda katero priobčim).
Makovec Rajko z Viča. Konjar Franc iz
Smlednika. **Krašek Avgust** iz Rečice.
Langerholc Vincenc iz Markočev. Ogrin
Marija iz Kamnika. Fabiani Melita iz Dol.
Lendave. Istenič Marija z Vrhnike. Lettig
Slav., Morg Ana, Skale Ivica, Vipotnik
Anastazija, Belej Stefanija, Hribernik Eri-
ka, Zolnir Terezija, Eler Fani. Golob
Olgica, Knez Minka, Maček Marija, Malus
Hermina, Klenovšek Marija, Cocej Pavli-
na, Ropas Evgenija iz Celja. Tomšič Zlat-
ko, Avguštin Maks, Vizjak Alojzij, Drnov-
šek Miran, Podobnikar Ivan (precej uganek
je neuporabnih) iz Ljubljane. Peternel
Vinko iz Zirov. Hvasti Franc, Nosan Stan-
islav, Berbič Franc, Kržišnik Jožef, Ko-
čar Stane, Štok Ivan, Vilfan Pavel, **Volčič**
Janez, Šilar Anica, Rajgelj Jožef, Hafner
Ivana iz Smartnega pri Kranju. Logar
Viktor iz Horjula. Zrim Jožef, Simčič
Joško, Lavtižar Franc, Kovač Franc, Čer-
netič Ivan iz Vržeja. Svoljšak Ivan iz
Doba. Božtan Joško iz Mirne. Jug Zlatica
iz Studencev pri Mariboru. Krumberger
Marija iz Črnomlja. Sinkovec Romanca in
in Dimitra z Viča. Mrak Jože iz Vinhar-
jev. Rošker Ivan, Urek Marija, Rihter Er-
na, Vrstovšek Tončka, Podgoršek Slavica,
Trost Franc, Zupan Ivanka, Plevnik Karo-
lina, Lipar Marija, Pintarič Ljudmila,
Petončič Tončka, Medved Kristina, Ko-
strevc Terezija, **Volčanjšek Marija**, Šu-
steršič Josip, Gradišnik Melita, Drugovič
Stanko, Podvinski Anka, Albert Roza, Slo-
venec Pepca, Petančič Pepca, Jagodič Jože
in Pepca, Kostrevc Oton iz Pišec. Šeruga
Mira iz Litije (I). Rueh Dušan iz Ljubljan-
e (kmalu pošlji uganke).

Izžrebani so bili: **Krašek Avgust** iz
Rečice, **Volčič Janez** iz Smartnega pri
Kranju, **Volčanjšek Marija** iz Pišec.

»Vrtca« stane za vse leto Din 15.—, s prilogo »Angelček« Din 20.—. Lastnik »Pripravniki
dom« v Ljubljani. — Urednik Vinko Lavrič v Ljubljani, Resljeva c. 11. — Uprava »Vrtca«
v Ljubljani, Miklošičeva c. 7. — Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani (Karel Ceč)